

Länsstyrelsen
Västerbotten

Exkursion
Vormbäckens samver-
kansgrupp

1(9)

Datum
2010-06-21

Noteringar och bilder från exkursionen till Vormbäcken och Hornträsket den 8 juni 2010.

Deltagare: Daniel Holmqvist, Vindelälvens Fiskeråd; Magnus Filipsson, Boliden Mineral AB; Göran Fjällström, Vormsele FVO; Gösta Brännström, Vormträsk FVO; Kjell-Ivar Asplund, Hornträsk; Göran Gran, Björksele FVO; Patrik Söderström, Lycksele kommun; Stefan Sjöström, Norsjö kommun; Torbjörn Åhman, Holmen skog, Praktikant, Holmen skog; Hans-Erik Johansson, Länsstyrelsen Västerbottens län; Mats Johansson, Länsstyrelsen Västerbottens län; Christina Strömberg, Länsstyrelsen Västerbottens län; Bo-Göran Persson, Skellefteå kommun; Leif Vestermark, Skellefteå kommun; Agneta Gustavsson, Skellefteå kommun; Ann Salomonsson, Vattenråd Norr; Steve Johansson, Sveaskog

Tisdagen 8 juni genomfördes en exkursion för Vormbäckens samverkansgrupp samt även några intresserade från Skellefteå kommun. Intresset var stort och 18 deltagare var med, vädret visade sig även från sin goda sida och solen lyste.

Gruppen har samlats vid Vormheden, första platsen för dagen.

Fysisk påverkan flottledsåterställning

Daniel Holmqvist berättade inledningsvis hur man kan se att Vormbäcken är flottledsrensad vid Vormheden. Detta syns bl a genom att i strandkanten ligger en vall av stenar och block, dessa har schaktats bort ur bäcken med bandtraktor. Detta gör att bäcken att vattnet rinner en rakare väg, vattnet har fått ett mer laminärt flöde. I en opåverkad bäck finns det kvar block och stenar fåran som tvingar vattnet att rinna runt och det bildas bakvatten, partier högre vattenhastighet. Kort sagt vattenmiljön har en större variation med fler ståndplatser och lekområden för fisk och dessutom är vattenytan större i opåverkat vattendrag. Daniel berättade att vid återställning försöker man i första hand att återföra det material som lagts upp på land, men på försök har även större block som transporterats till vattnet för att komplettering. Daniel visade några bilder från vattendrag som visade på skillnad före och efter restaurering.

Elfiske

Elfiske är ett sätt bedöma hur ett vatten mår. Detta görs genom att fångar fisk på en uppmätt sträcka efter ett vattendrag. Det är en effektiv metod, som rätt utförd, inte skadar fisken. Man doppar en strömförande stav i vattnet, som lockar till sig fisken. Sedan fångas de upp med en håv. Fisket görs på en uppmätt sträcka på bäcken där även bredden är uppmätt. Sträckan fiskas av tre gånger och den fisk som fångas samlas i sump (vattenfylld hink) under tiden. Efter att man artbestämt och mätt fisken återutsätts den igen. Ett villkor för att utöva elfiske är att man har dispens eftersom elfiske är en förbjuden fiskemetod. Denna dispens utfärdas av Länsstyrelsen i respektive län.

Daniel Holmqvist demonstrerar hur elfiske utförs, Vormbäcken.

Utrustning vid elfiske, elfiskestav, håv samt ett batteridrivet elfiskeaggregat

Vi följde intresserat fisket, men tyvärr blev det ingen fångst under visningen.

Bottenfauna

Målsättningen är att identifiera så många som möjligt av de grupper av bottenlevande djur som finns längs en sträcka av vattendraget. I princip så går provtagningen till genom att man sparkar, ruckar eller lyfter på stenar och mindre block som finns på botten av vattendraget. Bottenlevande djur som lossnar vid sparkandet och fångas sedan upp med en håv.

Visning av hur bottenfaunaprovtagning utförs.

Kontroll av fångsten

Påväxtalger

Den tredje metoden som används i vattendrag är påväxtlager. Provtagning där sker genom att borstar av de alger som sitter fast på antal stenar. Algerna (påväxtalger) utgörs till stor del av kiselalger, dessa artbestäms sedan och ett antal index visar på vilken status vattnet

Påväxt är den film som går att skrapa loss från stenar. I detta fall visade det sig dock att stenen var täckt av knottlarver, vilket är ett tecken att det finns liv i bäcken och föda för fisken.

Kalkstation

Färden gick sedan vidare upp till sandmagasinet vid Kristinebergsgruvan. Magnus visade och berättade om den nybyggda kalkdoseraren. Den har till uppgift att justera pH på gruvvattnet i magasinet och i den nya doseraren använts släckt kalk som blandas i tillrinnande vatten i form a slurry. Det har visat sig vara mycket effektivare och driftsäkerheten har även ökat

Hornträskgruvan-efterbehandling av en nedlagd gruva

Efter lunch på vitsippan i Kristineberg gick färden till Hornträskgruvan. Där visade och berättade Magnus Filipsson tidigare har gjorts och vad som planerades fortsättningsvis vid av efterbehandling av gruvan.

Vi stannade bilarna på det fd industriområdet/malmupplaget och enligt Magnus är det detta område som är mest problematiskt i dagsläget. Upplaget ligger på myrmark och i fyllningen finns det "hotspots", lokala partier med restberg och jord med höga metallhalter. Höga halter uppmäts vid punkten K6. Tidigare åtgärder med infiltrering av kalklösningar har på detta område visat sig inte fungera bra. Den nu planerade åtgärden är att lokaliserade hotspotområden grävs upp och antingen deponeras i gammalt dagbrott i Kristineberg eller att det körs som malm till anrikningsverket i Boliden. Försök utförs för att se om det är möjligt att göra detta.

Magnus berättar och visar vad som utförts vid Hornträskgruvan, i bakgrunden krossat grus som ska användas till dränerande lager.

Promenaden fortsatte sedan till dagbrott G och N vid Hornträskgruvan. Tidigare var här en sänka där vatten från nederbörd och ytavrinning kunde ansamlas. Efter markplanering har sänkan omskapats till en sluttning.

Efter markplaneringen ska området vid G och N täckas med en sk kvalificerad täckning. Den byggs upp enligt följande på moränen läggs ett lager med krossad kalk (2 dm) på den en geotextilduk (HDPE) som är tät har och har

en mycket lång livslängd, ovanpå denna duk så läggs ett dränerande lager (3 dm). Nederbördsvatten ska avrinna i detta skikt utan att komma i kontakt med underliggande massor. Slutligen täcks området med tjock lager morän (1,5m) och på detta lager jord där vegetation kan etablera sig.

Gula källan, vid besöket var det inget flöde vid Gula källan.

Att det arbetet som utförts visar sig bl a genom att den sk Gula källan, en utströmningspunkt från området vid dagbrott G och N, nu har sinat.

Åtgärderna vid dagbrott G och N kommer att utföras ev slutföras under denna säsong och förhoppningen är att även att bortforslandet av hotspotar från industriupplaget ska kunna ske under detta år.

Efter rundvandringen vid Hornträskgruvan var dagen slut och enligt vad jag uppfattade så tyckte alla det varit trevlig och lärorik dag.

Nästa möte för Vormbäckens samverkans grupp föreslås att hållas i november och i Vormsele som vanligt.

Sommarhälsningar!

Hans-Erik Johansson

Miljöanalysfunktionen- Vattenförvaltning

090-10 73 22

0730-72 73 22